

Szablony w C++

Zbigniew Koza Wydział Fizyki i Astronomii

Python:

```
def f(x):
    print(type(x))

x = 1
f(x)
x = 3.14159
f(x)
x = "Ala"
f(x)
```



```
<class 'int'>
<class 'float'>
<class 'str'>
```

- Python jest językiem z dynamicznym systemem typów
- Łatwo pisze się
 w nim uniwersalne
 funkcje działające na
 obiektach różnych
 typów

Python:

```
def f(x):
    print(type(x))

x = 1
f(x)
x = 3.14159
f(x)
x = "Ala"
f(x)
```



```
<class 'int'>
<class 'float'>
<class 'str'>
```

- C/C++ są językami ze statycznym systemem typów
- W C trudno pisze się uniwersalne funkcje działające na obiektach różnych typów
- C++ ma rozwiązanie

Python:

```
def f(x):
    print(type(x))

x = 1
f(x)
x = 3.14159
f(x)
x = "Ala"
f(x)
```



```
<class 'int'>
<class 'float'>
<class 'str'>
```

• C++

```
#include <iostream>
#include <string>
#include <typeinfo>
template <typename T>
std::string name(const T & obj)
  return typeid(obj).name();
int main()
  auto x = 1;
  std::cout << name(x) << "\n";
  x = 3.1345;
  std::cout << name(x) << "\n";
  // \times = "Ala";
  std::cout << name("Ala") << "\n";</pre>
```

i i A4_c

Python:

```
def f(x):
    print(type(x))

x = 1
f(x)
x = 3.14159
f(x)
x = "Ala"
f(x)
```



```
<class 'int'>
<class 'float'>
<class 'str'>
```

• C++

```
#include <iostream>
#include <string>
#include <typeinfo>
template <typename T>
std::string name(const T & obj)
  return typeid(obj).name();
int main()
  auto x = 1;
  std::cout << name(x) << "\n";
  x = 3.1345;
  std::cout << name(x) << "\n";
  // \times = "Ala";
  std::cout << name("Ala") << "\n";</pre>
```

```
i > ./a.out | c++filt -t
int
int
char [4]
```

- Tak, w C++ jest więcej pisania
- W Pythonie wystarczy napisać jedną funkcję, ale jak ją zoptymalizować?
- W C/C++ dla każdego zestawu typów argumentów należy dostarczyć inną funkcję!
- C: inne nazwy funkcji (np. sin, sinf,...)
- C++: funkcje i klasy generowane są z szablonów (templates)

Szablon

- Definicja:
 rozpoczyna się od słowa template,
 po którym idą parametry w bra-ketach <>
- Zdefiniowanie szablonu nie powoduje wygenerowania jakiegokolwiek kodu
- Kod jest generowany w momencie użycia, raz dla każdego nowego zestawu parametrów szablonu

Szablon

- Definicja:
 rozpoczyna się od słowa template,
 po którym idą parametry w bra-ketach <>
- Zdefiniowanie szablonu nie powoduje wygenerowania jakiegokolwiek kodu
- Kod jest generowany w momencie użycia, raz dla każdego nowego zestawu parametrów szablonu

```
#include <vector> // nie generuje kodu

int main()
{
   std::vector<int> v {1, 2, 3}; // generuje kod
   std::vector<float> w {1, 2, 3}; // generuje kod
   std::vector<int> y {1, 2, 3}; // nie generuje kodu
}
```

```
#include <vector>  // nie generuje kodu
#include <algorithm> // nie generuje kodu
int main()
  std::vector<int> v {1, 3, 2}; // generuje kod
  std::vector<int> w {1, 3};  // nie generuje kodu
  std::vector<float> y {1, 3, 2}; // generuje kod
  std::sort(begin(v), end(v));  // generuje kod
  std::sort(begin(w), end(w));  // nie generuje kodu
  std::sort(begin(y), end(y)); // generuje kod
```

- Szablony klas
- Szablony funkcji
- Szablony zmiennych i stałych

Szablony klas

```
template <typename T>
class vector
{
    size_t size;
    size_t capacity;
    T* buffer;
public:
    vector(size_t n = 0);
    ...
};
```

Szablony funkcji

```
template <typename T>
inline const T & max(const T & a, const T & b)
{
   return a < b ? b : a;
}</pre>
```

Szablony zmiennych i stałych

```
template < class T >
constexpr T pi = T(3.1415926535897932385L);

template < class T >
T circular_area(T r)
{
    return pi < T > * r * r; // pi < T > to szablon zmiennej
}
```

```
auto pi = std::numbers::pi_v<long double>;
```

Rodzaje parametrów szablonów

- Klasy (i typy wbudowane)
- Wartości całkowitoliczbowe

```
#include <array>
std::array<int, 5> arr = {1, 2, 3, 4, 5};
```

Używanie szablonów

 Parametry szablonów mogą podlegać dedukcji lub być podawane jawnie

Konkretyzacja

 Generowanie kodu klas/funkcji to ich konkretyzacja

```
vector<int> v; // możliwa konkretyzacja klasy vector<int>
```

 Szablony sparametryzowany rożnymi parametrami repreentują różne klasy

```
array <int, 5> a;
array <int, 6> b;
a = b; // błąd!
```

Kompilacja szablonów

- Treść szablonów musi być znana podczas kompilacji
 - Szablony umieszczaj w plikach nagłówkowych
 - Nadawaj im atrybut inline
- Kompilacja przeprowadzana jest w dwóch fazach:
 - Ogólne sprawdzenie składni (wstępna diagnostyka błędów)
 - Konkretyzacje dla określonych parametrów
- Konkretyzacji podlegają tylko te metody, które tego wymagają
 - Wiele błędów ujawnia się dopiero podczas konkretyzacji
 - Kompilator nie może rozstrzygnąć, czy błąd jest w szablonie, czy w sposobie jego konkretyzacji (użycie niepasującego parametru)

Parametry domyślne

Bardzo często używane

```
template <typename T, int N = 128>
class array
{
    T tab[N];
...
};
array<int> v; // N = 128
array<int> w; // N = 128
```

Przeciążanie nazw szablonów

 Szablony funkcji (ale nie klas!) mogą być przeciążane

```
template <typename T>
inline T const& max (T const& a, T const& b)
{
    return a < b ? b : a;
}

template <typename T>
inline T const& max (const* T const& a, const* T const& b)
{
    return max(*a, *b);
}
```

Specjalizacja częściowa

Tylko dla szablonów klas

```
template <typename T>
vector
};
// specjalizacja częściowa dla wskaźników
template <typename T>
vector<T*>
```

Specjalizacja pełna

Dostępna dla szablonów funkcji i klas

```
template <typename T>
inline T const& max (T const& a, T const& b)
   return a < b ? b : a;
// specjalizacja dla const char*
template <>
inline const char* const& max
  (const char* const& a, const char* const& b)
   return strcmp(a,b) == 1 ? b : a;
```

Czy nie lepiej zdefiniować zwykłą funkcję?

Specjalizacja pełna

Dostępna dla szablonów funkcji i klas

```
template <typename T>
struct X
  void info() { std::cout << "X" << "\n"; }</pre>
};
template <>
struct X<int>
   int z;
  void info_int() { std::cout << "int jest piękny\n"; }</pre>
};
```

Specjalizacja pełna

```
template <typename T>
struct X
  void info() { std::cout << "X" << "\n"; }</pre>
};
template <>
struct X<int>
   int z;
  void info_int() { std::cout << "int jest piękny\n"; }</pre>
};
```

 Specjalizacje z szablonem ogólnym łączy tylko nazwa Pułapki składni (zaawansowane)

Definicja wskaźnika czy mnożenie?

```
template <typename T>
class Y {
template <typename T>
class X {
   X x()
       Y<T>::y * z; // definicja czy wyrażenie?
```

Definicja wskaźnika czy mnożenie?

```
template <typename T>
class Y {
template <typename T>
class X {
   X x()
       Y<T>::y * z; // definicja czy wyrażenie?
}:
```

- Ze względu na możliwość zdefiniowania specjalizacji Y, bez znajomości Y nie można rozstrzygnąć, czy Y::y oznacza typ, czy obiekt (składową statyczną).
- Kompilator zakłada, że chodzi o obiekt.
- Użycie składowej Y jako typu wymaga specjalnej składni

typename jako deklarator typu

```
template <typename T>
class X
{
    typename T::iterator * it; // deklaracja wskaźnika
};
```

umożliwia odróżnienie deklaracji wskaźnika
 (ogólnie: typu) od mnożenia (ogólnie: wyrażenia)

```
T::n * b; // mnożenie przez składową statyczną T::n
```

```
template <int N>
void print(std::bitset<N> const& bs)
{
   std::cout << bs.template to_string<char> ();
}
```

to_string<char>() jest składową bs

- Konstrukcje
 - .template, ::template i ->template informują
 kompilator, że następujący po nich identyfikator
 reprezentuje szablon
- Bez nich kompilator może potraktować <> jako operatory relacyjne
- Używane tylko w szablonach

Dziedziczenie szablonu z szablonu

```
template <typename T>
struct X {
   T size;
};
template <typename T>
class Y : public X<T>
  Y() {
      size * x; // skąd wiemy, że klasa bazowa ma składową size?
      this->size * x; // OK
      X<T>::size * x; // OK
```

Konieczna nazwa kwalifikowana (X<T>:: lub this->)

Metaprogramowanie

Metaprogramowanie

- Polega na użyciu szablonów oraz reguł gramatyki języka do wymuszenia na kompilatorze wygenerowania kodu źródłowego, skompilowania go i włączenia wyniku do programu
- Może służyć do generowania stałych lub kodu Kodu (klas, funkcji)
- Idea: przeniesienie części pracy z czasu wykonania na kompilator, run time → compile time

Przykład: zliczanie bitów

```
template <unsigned char byte>
struct BITS_SET
enum {
    B0 = (byte & 0x01) ? 1:0,
    B1 = (byte & 0x02) ? 1:0,
    B2 = (byte & 0x04) ? 1:0,
    B3 = (byte & 0x08) ? 1:0,
    B4 = (byte & 0x10) ? 1:0,
    B5 = (byte & 0x20) ? 1:0,
    B6 = (byte & 0x40) ? 1:0,
    B7 = (byte & 0x80) ? 1:0
   };
enum{RESULT = B0 + B1 + B2 + B3 + B4 + B5 + B6 + B7};
};
std::cout << BITS_SET<15>::RESULT;
```

constexpr

- C++ z biegiem lat uzyskał nowe, wygodne narzędzia do zastąpienia metaprogramowania prostszym kodem:
 - constexpr
 - -if constexpr

Przykład: zliczanie bitów

```
#include <iostream>
constexpr int bits_set(unsigned char c)
  int result = 0;
  for (int i = 0; i < 8; i++)
    unsigned int mask = 1u << i;
    result += (c & mask) != 0;
  return result;
int main()
  int x = bits_set(9);
  std::cout << x << "\n";
```

Statyczne rozwijanie wyrażeń

• Funkcja → jedna instrukcja asembiera

```
int main()
                                               0x2 = 2 = obliczona wartość
   1169: 55
                                      %rbp
                               push
   116a: 48 89 e5
                                      %rsp,%rbp
                               mov
                                      $0x10,%rsp
   116d: 48 83 ec 10
                               sub
  int x = bits set(9);
                                                             tu jest x
    1171: c7 45 fc 02 00 00 00
                               movl
                                      $0x2,-0x4(%rbp)
  std::cout << x << "\n";
   1178: 8b 45 fc
                                      -0x4(%rbp),%eax
                               mov
   117b: 89 c6
                                      %eax,%esi
                               mov
   117d: 48 8d 05 fc 2e 00 00 lea
                                                              # 4080 <std::cou
                                      0x2efc(%rip),%rax
   1184: 48 89 c7
                                      %rax.%rdi
                               mov
   1187: e8 d4 fe ff ff
                                      1060 <std::ostream::operator<<(int)@plt>
                               call
   118c: 48 89 c2
                                      %rax,%rdx
                               mov
   118f: 48 8d 05 6e 0e 00 00 lea
                                      0xe6e(%rip),%rax
                                                              # 2004 < IO stdir
   1196: 48 89 c6
                                      %rax,%rsi
                               mov
   1199: 48 89 d7
                                      %rdx,%rdi
                               mov
    119c: e8 9f fe ff ff
                                      1040 <std::basic ostream<char, std::char
                               call
ar> >(std::basic ostream<char, std::char traits<char> >&, char const*)@plt>
```

Dygresja: goodbolt

https://godbolt.org/z/PoGhsM1aG

```
C++ source #1 X
                                                    X86-64 clang (trunk) (C++ Editor #1 Compiler #1) X
   □ +- v 🔑 🖈
                                                          x86-64 clang (trunk) ▼
                                                                                       -Wall -Wextra -pedantic -std=c++20 -q
      #include <iostream>
                                                          1 Output... -
                                                                         ▼ Filter... •
                                                                                     Libraries + Add new... - Add tool... -
       constexpr int bits set(unsigned char c)
                                                           12
                                                                                                           # @main
                                                                main:
        int result = 0;
                                                           13
                                                                                 rbp
                                                                         push
        for (int i = 0; i < 8; i++)
                                                           14
                                                                                 rbp, rsp
                                                                         mov
                                                           15
                                                                                 rsp, 16
                                                                         sub
          unsigned int mask = lu << i;</pre>
                                                                                 edi, 11
                                                           16
                                                                         mov
          result += (c & mask) != 0;
                                                                                 bits set(unsigned char
                                                           17
                                                                         call
  9
                                                                                 dword ptr [rbp - 4],
                                                           18
                                                                         mov
 10
        return result;
                                                                                 esi, dword ptr [rbp - 4]
                                                           19
 11
                                                           20
                                                                         movabs rdi, offset std::cout
 12
                                                                                 std::basic ostream<char, std::char traits<cha
                                                           21
                                                                         call
 13
      int main()
                                                           22
                                                                                 rdi, rax
                                                                         mov
                                                           23
                                                                         movabs rsi, offset .L.str
        int x = bits set(11);
                                                           24
                                                                         call
                                                                                 std::basic ostream<char, std::char traits<cha
        std::cout << x << "\n":
 16
                                                           25
                                                                                 eax, eax
                                                                         xor
 17
                                                           26
                                                                                 rsp, 16
                                                                         add
 18
                                                           27
                                                                                 rbp
                                                                         pop
 19
                                                           28
                                                            🖺 Output (0/0) x86-64 clang (trunk) 🚦 - 2373ms (304244B) ~5167 lines filtered 🔟
```

Dygresja: goodbolt

https://godbolt.org/z/PoGhsM1aG

```
C++ source #1 X
                                                          x86-64 clang (trunk) (C++, Editor #1, Compiler #1) X
                                                          x86-64 clang (trunk)
                                                                                       -Wall -Wextra -pedantic -std=c++20 -O3
                                        C++
      #include <iostream>
                                                             Output... - T Filter... -
                                                                                    Libraries + Add new... - Add tool..
       constexpr int bits set(unsigned char c)
                                                                main:
                                                                                                          # @main
                                                                        push
                                                                                 rax
        int result = 0:
                                                                                 edi, offset std::cout
                                                                        mov
        for (int i = 0; i < 8; i++)
                                                                                 esi. 3
                                                                        mov
                                                                                 std::basic ostream<char, std::char traits<cha
                                                                         call
          unsigned int mask = 1u << i;
  7
                                                                                 esi, offset .L.str
                                                                        moν
          result += (c & mask) != 0:
                                                                                 edx, 1
                                                                        mov
  9
                                                                                 rdi. rax
                                                                        mov
 10
        return result;
                                                                                 std::basic ostream<char, std::char traits<cha
                                                                         call
 11
                                                           10
                                                                        xor
                                                                                 eax, eax
 12
                                                           11
                                                                         qoq
                                                                                 rcx
13
      int main()
                                                           12
                                                                         ret
 14
                                                                 GLOBAL sub I example.cpp:
                                                                                                          # @ GLOBAL sub I exa
                                                           13
        int x = bits set(11);
        std::cout << x << "\n";
                                                           14
                                                                         push
                                                                                 rax
 16
                                                                                 edi, offset std:: ioinit
                                                           15
                                                                        moν
 17
                                                           16
                                                                         call
                                                                                 std::ios base::Init::Init() [complete object
 18
                                                           17
                                                                                 edi. offset std::ios base::Init::~Init() [com
                                                                        mov
 19
                                                                                      offcot ctd.. ioinit
```

constexpr jest tylko sugestią dla kompilatora

constexpr

- constexpr jest tylko wskazówką dla kompilatora
 - Kompilator nie musi jej respektować (zwłaszcza w trybie Debug)
 - Kompilator może włączyć optymalizację "constexpr" nawet bez tego słowa kluczowego (zwłaszcza w trybie Release)
- constexpr daje gwarancję, że optymalizacja jest możliwa

SFINAE

- SFINAE = Substitution failure is not an error
 - Można przygotować kilka szablonów. Jedne będą kompilować się dla parametrów pożądanych, inne – dla niepożądanych. W ten sposób można odkryć klasę, do jakiej należy parametr szablonu

SFINAE

Substitution failure is not an error

```
// W C++ nie ma tablic o rozmiarze 0:
// dokładnie jeden z poniższych szablonów zawsze "padnie"
template<int I>
bool even(char(*)[I % 2 == 0] = nullptr) { return true; }
template<int I>
bool even(char(*)[I % 2 == 1] = nullptr) { return false; }
int main()
  std::cout << even<7>() << even<8>() << "\n"; // 01
```

https://stackoverflow.com/questions/982808/c-sfinae-examples

Substitution failure is not an error

```
#include <iostream>
template<typename T>
class IsClass
                                         Wskaźnik
                                        na składową
  private:
    using One = char;
    using Two = struct { char a[2]; };
    // Konkretyzowana dla C będących klasami
    template<typename C> static One test(int C::*);
    // Konkretyzowana dla C nie będących klasami
    template<typename C> static Two test(...);
  public:
    static constexpr bool value =
        sizeof(IsClass<T>::test<T>(0)) == 1;
int main()
  std::cout << std::boolalpha;
  std::cout << IsClass<int>::value << "\n";</pre>
  std::cout << IsClass<IsClass<int>>::value << "\n";</pre>
```


enable_if upraszcza SFINAE

 enable_if warunkowo usuwa przeciążenie funkcji lub specjalizację szablonu

```
#include <iostream>
template<typename T>
std::enable_if_t<std::is_integral<T>::value> f(T t)
  std::cout << "wywołane z argumentem całkowitym\n";</pre>
template<typename T>
std::enable_if_t<std::is_floating_point<T>::value> f(T t)
  std::cout << "wywołane z argumentem zmiennopozycyjnym\n";</pre>
int main()
  f(1);
  f(2.0);
```

if constexpr upraszcza SFINAE

if constexpr warunkowo usuwa z szablonów gałęzie kodu

```
#include <iostream>
template<typename T>
void f(T t)
  if constexpr(std::is_integral<T>::value)
    std::cout << "argument całkowity\n";</pre>
  else if constexpr (std::is_floating_point<T>::value)
    std::cout << "argument zmiennopozycyjny\n";</pre>
  else
    std::cout << "inny argument\n";</pre>
int main()
  f(1);
  f(2.0);
  f(nullptr);
```

Wsparcie biblioteki standardowej

- #include <type_traits>
 - Ponad 100 szablonów wspomagających programowanie generyczne
 - is_integral, is_pointer, is_arithmetic,...
 - is_const, is_abstract, is_unsigned,...
 - has_virtual_destructor,...
 - is_same, is_base_of,...
 - remove_reference, add_const,...
 - enable_if,...
 - ...

Szablony wariadyczne

Variadic template

Przykład:

```
template<typename T, typename ...Args>
  sum(T first, Args... args)
   if constexpr(sizeof...(args) == 0)
     return first;
   else
     return first + sum(args...);
int main()
  std::cout << sum(1, 2, 3, 4) << "\n";
```

(będzie o tym osobny wykład)

Koncepty (C++20)

Problem: statyczna kontrola typów

- C++ jest językiem z silną statyczną kontrolą typów
 - W wyrażeniach (np. x + y)
 - W przekazywaniu argumentów do funkcji
- Czy można tą kontrolę objąć szablony?
 template <typename T> ...
 - ≈ żaden szablon nie działa na dowolnym typie T
 - Jak zawęzić zbiór dopuszczalnych dla danego szablonu typów T, by błędy użycia szablonów wyłapywać podczas kompilacji?

Koncepty - przykład

```
template <typename T>
concept HasSubscriptOperator = requires(T a)
{
  a[0]; // to wyrażenie musi byc poprawne
};

template <HasSubscriptOperator T>
auto front(const T & t)
{
  return t[0];
}
```

- Nowe słowa kluczowe: concept, requires
- Możliwość definiowania warunków, jakie musi spełniać każdy parametr szablonu
- Łatwiejsza diagnostyka błędów

Koncepty - przykład

```
int main()
{
   std::vector v ={1, 2, 4, 8};
   std::cout << front(v) << "\n";
// std::cout << front(1) << "\n";
}</pre>
```

```
template <typename T>
concept HasSubscriptOperator = requires(T a)
{
   a[0]; // to wyrażenie musi byc poprawne
};

template <HasSubscriptOperator T>
auto front(const T & t)
{
   return t[0];
}
```

- Nowe słowa kluczowe: concept, requires
- Możliwość definiowania warunków, jakie musi spełniać każdy parametr szablonu
- Łatwiejsza diagnostyka błędów

Ułatwienia diagnostyki

```
int main()
{
    const int x = 7;
    const int y = 1;
    std::swap(x, y);
}
```

• g++ -std=98:

```
In file included from /usr/include/c++/11.1.0/bits/stl_pair.h:59,
                 from /usr/include/c++/11.1.0/bits/stl algobase.h:64,
                 from /usr/include/c++/11.1.0/bits/char traits.h:39,
                 from /usr/include/c++/11.1.0/ios:40,
                 from /usr/include/c++/11.1.0/ostream:38,
                 from /usr/include/c++/11.1.0/iostream:39,
                 from 16.cpp:1:
/usr/include/c++/11.1.0/bits/move.h: In instantiation of 'void std::swap(_Tp&, _Tp&) [with _Tp = const int]':
16.cpp:8:12:
               required from here
/usr/include/c++/11.1.0/bits/move.h:205:11: error: assignment of read-only reference '__a'
                a = GLIBCXX MOVE(b);
 205
/usr/include/c++/11.1.0/bits/<u>move.h:206:11</u>: error: assignment of read-only reference '_ b'
             __b = _GLIBCXX_MOVE(__tmp);
 206
```

Błąd błędnie wykazywany jest w definicji szablonu

Ułatwienia diagnostyki

• Błąd:
 int main()
{
 const int x = 7;
 const int y = 1;
 std::swap(x, y);
}

clang++ -std=20:

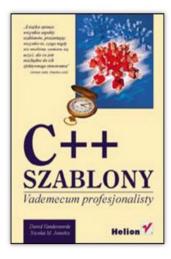
```
16.cpp:8:3: error: no matching function for call to 'swap'
    std::swap(x, y);
    ^~~~~~~
/usr/bin/../lib64/gcc/x86_64-pc-linux-gnu/11.1.0/../../../include/c++/11.1.0/bits/move.h:196:5:
note: candidate template ignored: requirement '__and_<std::_not_<std::_is_tuple_like<const int>>,
    std::is_move_constructible<const int>, std::is_move_assignable<const int>>:value' was not satisfied [with _Tp = const int]
    swap(_Tp& __a, _Tp& __b)
    ^
```

- Błąd prawidłowo wykazywany w definicji szablonu
- Lista niespełnionych wymagań (requirements)

Koncepty

- gcc, clang mają je zaimplementowane od wielu lat
 - Teraz są w standardzie
 - W niezrozumiałych komunikatach diagnostycznych kompilatora szukaj słów requirement i/lub concept
- We własnym kodzie możesz łatwo wyeliminować błędy związane z nieplanowanym (i nieprzetestowanym) użyciem własnych szablonów

Literatura

C++. Szablony. Vademecum profesjonalisty

Autorzy: David Vandevoorde, Nicolai M. Josuttis

Niedostępna

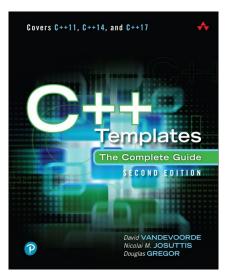
Wydawnictwo: Helion

Ocena: * * * * * * * 6.0/6 | Opinie: 2 @

Stron: 480

Druk: oprawa twarda

480 stron, C++98

• 822 strony, C++17